

29,8%, в 2011 р. – 31,8%, в першому півріччі 2012 р. – 28,9%. Тобто спостерігається стабільно висока роль цих країн в системі зовнішньоекономічних відносин України.

Якщо згадати про світову економічну кризу та внутрішньоекономічні проблеми нашої держави, можна дійти висновку, що за таких умов велике значення для вітчизняної економіки матиме збереження існуючих партнерських зв'язків та встановлення нових. При цьому другий напрямок не може здійснюватись за рахунок першого: втратити існуючі ринки збуту продукту - надзвичайно легко, а здобути нові ніші, особливо у високотехнологічних секторах економіки - складно.

Важливим є збереження позицій українських товаровиробників за наступними товарними групами: "Засоби наземного транспорту, літальні апарати, плаваючі засоби" та "Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання", оскільки саме тут виробляється продукція із високим рівнем новоствореної доданої вартості, яка служить основою переходу економіки держави до більш високих рівнів технологічного укладу.

Як ілюстрацію можемо використати ситуацію із російським державним замовленням на літаки для міністерств, відомств та спеціалізованих служб країни. Згідно законодавства Росії, при формуванні держзамовлення у нього могли бути включені тільки вітчизняні розробки. Але за рахунок коопераційних технологій в сфері науково-технічної взаємодії, Україна також отримала можливість претендувати на частку прибутків у, здавалось би, закритій для стороннього учасника справі. В грошовому виразі економічний ефект тут в 2012-2020 роках складатиме 19 млрд. російських рублів або 620 млн. доларів США в поточних цінах [1].

Щодо співробітництва із РФ та Білорусією складності додає значна політизація даного питання в українському суспільстві та невисока частка неупереджених його досліджень. До проблем в даному напрямку належать також наявність ризиків зовнішньополітичного та внутрішньополітичного характеру в Україні. Як приклад можна згадати дискусію з приводу можливого денонсування так званих "Харківських угод", що безумовно нанесло б шкоду інтересам вітчизняних виробників, а зважаючи на вже показане нами значення даного вектора, – усій економіці держави, загостривши тим самим і без того непросте її становище.

Вважаємо, що серед дій першочергового характеру в співробітництві України із Російською Федерацією та Республікою Білорусь належать: по-перше, переведення діалогу від торгів із антагоністичним характером щодо вибору між поглибленням співпраці із Європейським Союзом та Митним союзом Росії, Білорусі та Казахстану до формату стабільного і зрозумілого партнерства; по-друге, вирішення проблеми із якістю вітчизняної продукції та приведення її у відповідність до світових з метою мінімізації санкцій щодо українських товарів; по-третє, поглиблення використання коопераційного інструментарію в сфері науково-технічного співробітництва; по-четверте, активна підтримка державою суб'єктів вітчизняного бізнесу із використанням інструментарію економічної дипломатії.

Література

1. *Украина заработает на российском авиазаказе 19 млрд рублей [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://izvestia.ru/news/542085>.*

Алла РОЖКО

Тернопільський національний економічний університет

МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГІЙ ВІДНОВЛЮВАНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ: ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА

На сьогоднішній день в умовах наростання глобалізаційних процесів в розвитку світової економіки все більшу роль почали відігравати технології та інновації. Вони стали локомотивом забезпечення економічного зростання країн і подолання кризових явищ в економіці, а також вагомим фактором суспільного прогресу. Аналіз досвіду розвинених країн засвідчує, вагоме значення у економічному зростанні належить саме процесу комерціалізації технологій та

інновацій, який веде до прискорення темпів інноваційної діяльності в цих країнах, стимулює наукові дослідження, генерує фінансові потоки. З огляду на це, постає науково-практична проблема – дослідження взаємообумовленого впливу міжнародного трансферу технологій та інноваційного розвитку економіки.

Сучасні тенденції сталого розвитку країн світу характеризуються широким використанням новітніх технологій отримання енергії, в тому числі з альтернативних джерел, посиленням інноваційної складової енергетики в широкому сенсі, а також інтернаціоналізацією досліджень, розробок і наукомісткого виробництва. Змінюються традиційні форми і механізми міжнародної взаємодії у сфері науки і технологій, а також роль держави у регулюванні цих процесів. Окреслюється тісний взаємозв'язок науково-технологічного партнерства, зовнішньоекономічної та комерційної дипломатії у сфері міжнародних економічних відносин.

Формування інноваційного потенціалу України, його ефективне використання і розвиток виступають головною передумовою успішної адаптації національної економіки до світового конкурентного середовища, що зумовлено участю України в глобальному економічному просторі і створенням в країні довгострокових умов її стратегічного поступу. Інноваційний потенціал країни характеризує освітні, науково-технологічні та фінансово-економічні можливості ефективного соціально-економічного розвитку країни. Оскільки саме науково-технологічний потенціал є одним із визначальних факторів, здатних суттєво впливати на формування міжнародної конкурентоспроможності України. Рівень і динаміка розвитку інноваційного та науково-технологічного потенціалу визначає основу стійкого економічного зростання країни. Зважаючи на наявність економічної конкуренції, що включає ресурсну, політичну та інтелектуальну, виникає необхідність вибору основних пріоритетів національного розвитку з врахуванням науково-технологічної та інноваційної складових. Зрозуміло, що жодна країна світу, незалежно від життєвого рівня її населення та величини ВВП, не має безмежних ресурсів розвитку, що зумовлено їх вичерпністю. Тому виникає необхідність визначення пріоритетів розвитку для кожної з країн на основі аналізу світових тенденцій та прогнозу власного потенціалу, а також обрання такої моделі взаємодії із зовнішнім світом, яка б найбільше відповідала інтересам тої чи іншої країни на конкретному етапі її розвитку.

Сьогодні інноваційний напрям розвитку є базовою стратегією як для бізнесу, так і для країни в цілому, тому що знання разом із соціальним капіталом створюють конкурентні переваги окремих країн і регіонів більше, ніж їхні природні ресурси. Інноваційні процеси стають головним джерелом економічного зростання, особливо в контексті сучасної парадигми сталого розвитку та обмеженості природних ресурсів (у тому числі й енергетичних). Інноваційний тип економічного розвитку дедалі більше стає тим фундаментом, який визначає економічну міць країни та її перспективи на світовому ринку. У країнах, що належать до числа інноваційних лідерів, спостерігаються висока концентрація найбільш рентабельних видів бізнесу (з найвищим вмістом доданої вартості в ціні продукту), переважно високотехнологічна структура національного виробництва, винесення за межі країни промислово-технологічного циклу виробництв, які є еколого-, ресурсоемними тощо, зосередження найбільших фінансових потоків [1, с.113].

Українська нетрадиційна енергетика належить до інноваційних сфер з огляду на низку аспектів:

По-перше, нетрадиційна енергетика залучає в економіку енергетичні ресурси такого типу, отримання кінцевої енергії з яких є неможливим без застосування новітніх технологій та інноваційного обладнання (слід відзначити, що з 01.01.2012 р. частка обладнання українського походження на об'єктах відновлюваної енергетики в Україні повинна становити не менше 15%, з 01.01.13 р. – не менше 30%, а з 01.01.14 р. – не менше 50% [2]).

По-друге, нетрадиційна енергетика створює нові робочі місця в економіці, фахова підготовка яких є ключовим фактором успіху компаній та стимулює розвиток освітньої сфери в країні (скажімо, залучення у сферу нетрадиційної енергетики близько 370 тис. осіб станом на кінець 2010 р. у ФРН стало можливим завдяки забезпеченню належної кваліфікації працівників, отриманню ними фахової підготовки у освітньо-кваліфікаційних закладах країни [3]).

По-третє, нетрадиційна енергетика як галузь містить в собі нескінченний потенціал для подальших наукових досліджень у кількох аспектах. В частині диверсифікації джерел енергії досліджуються види первинної сировини, що трансформується у кінцеву енергію. Приміром, для виробництва біопалива першого покоління використовувались безпосередньо сільськогосподарські культури, супутня продукція сільського чи лісового господарств. Виробництво ж біопалива другого покоління відбувається із використанням інших видів первинної сировини (водоростей, відходів сільського чи лісового господарств), зважаючи на їх ферментні властивості та особливості технологічної переробки. Стосовно екологічності отриманих енергетичних продуктів, таких як біодизель, біоетанол, метанол тощо, дотепер вивчається їх вплив на навколишнє середовище, при чому у фокус дослідження потрапляє не лише технологічний процес їх переробки (виробництва), а й ланцюг хімічних реакцій після їх використання (споживання) та викиду залишкових речовин у довкілля. Цілком вірогідно, що подальші дослідження якостей первинної сировини, а також процесів її трансформації у кінцеву енергію призведуть до винайдення інших видів нетрадиційного палива та способів їх використання.

Цілком очевидно, що закладений в оновлену енергетичну стратегію України на період до 2030 року сценарій розвитку нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії, а також зміни до законодавства щодо використання цих джерел енергії в економіці, спричинить подальший розвиток сфери та зумовить інноваційну активність як на рівні виробників та споживачів енергетичного обладнання, так і на рівні національних науково-дослідних установ, проектно-конструкторських бюро, інжинірингових компаній тощо. Саме останні здатні на науковій основі формувати ринкову пропозицію новітніх технологій виробництва енергії з відновлюваних джерел (за вимогою національних законодавчих актів щодо місцевої складової) з метою подальшої їх комерціалізації.

Література

1. Тувакова Н.В. *Активізація інноваційного розвитку як основа інтеграції України в міжнародний економічний простір* / Н.В. Тувакова // *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. – 2011. – № 2(11). – С. 112 – 115.

2. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про електроенергетику» щодо стимулювання виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії» від 20.11.2012 р. №5485-VI (набирає чинності 01.04.2013 р.) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5485-17>.

3. *Erneuerbar beschäftigt! Kurz- und langfristige Wirkungen des Ausbaus erneuerbarer Energien auf den deutschen Arbeitsmarkt (Bericht des Bundesministeriums für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit)*. – Berlin: 2011. – Herunterladen von: www.erneuerbare-energien.de.

Марія САМСОНОВА

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ РОЗРАХУНКУ БІРЖОВИХ ІНДЕКСІВ НІМЕЧЧИНИ, США ТА УКРАЇНИ

Ринок цінних паперів як частина ринку капіталу є місцем обігу акцій, що слугують інструментом для інвестиційної та спекулятивної діяльності. Важливо слідкувати за новинами на фондовому ринку. Циклічні кризи показують необхідність "вимірювального інструменту", що дозволяє інвестору оцінити стан ринку цінних паперів у цілому та прогнозувати динаміку зміни котирувань на майбутнє. Як такий інструмент доцільно використовувати індекси. Вони набули значної популярності, наразі у світі налічується більше 2300 фондових індексів. Деякі з них слугують загально визнаними індикаторами, представляють декілька великих фінансових центрів та публікуються найбільшими інформаційними агентствами в он-лайн режимі.